

Finanssisektorin stressitesti 2013

Finanssivalvonta toteutti kansallisen stressitestin yhdessä pankkien, vakuutusyhtiöiden ja finanssiryhmittymien kanssa keväällä 2013. Stressitestin tarkoitus oli arvioida valvottavien tappioiden sietokykyä ja vakavaraisuuden kehitystä erittäin negatiivisessa toimintaympäristössä. Siihen osallistuivat koko talletuspankkisektori ja suurimmat vakuutussektorin yhtiöt (10 henkivakuutus-, 11 vahinkovakuutus- ja 7 työeläkevakuutusyhtiötä) sekä neljä suomalaista finanssiryhmittymää.

Stressitestin tuloksien perusteella eri valvottavasektorit kesivät kokonaisuutena skenaarion kuvaaman erittäin heikon toimintaympäristön, mutta jokaisessa sektorissa vaikutusten hajonta oli merkittävää yhtiöiden välillä.

Stressitestiskenaario ja menetelmät

Stressitesti toteutettiin niin, että valvottavat arvioivat annetun skenaarion vaikutuksen omaan tulokseen ja vakavaraisuuteen. Finanssivalvonta ohjeisti laskelmien laadinnan. Finanssivalvonta myös arvioi valvottavien vastauksia omilla varmistuslaskelmillaan (pankkien osalta yhdessä Suomen Pankin kanssa erityisesti luottoriskin osalta). Vertailulaskelmissa saatiin pääosin samansuuntaisia tuloksia kuin mitä valvottavat itse olivat laskeneet.

Skenaarion aikajänne oli vuodet 2013–2015 sisältäen yhteensä 14 keskeistä reaalitalouden, varallisuuserien ja korkomarkkinoiden muuttujaa. Se kuvaa huomattavan negatiivista ja epätodennäköistä, mutta silti mahdollista toimintaympäristöä.

Skenariossa Suomen talous on pitkässä lamassa muistuttavassa tilanteessa markkinoilla vallitsevan luottamuksen romahdettua. Tuotanto Suomessa supistuu kolmena peräkkäisenä vuotena ja työttömyys nousee nopeasti. Kulutusta vähennetään, koska pienentyviin tuloihin varaudutaan kasvattamalla säästämistä. Varallisuusarvot laskevat merkittävästi, lyhyet korot pysyvät matalalla ja pitkät korot nousevat jyrkästi. Hintojen nousuvauhti pysyy muuhun talouteen verrattuna nopeana, koska julkisessa taloudessa joudutaan samanaikaisesti kiristämään verotusta ja supistamaan julkista kulutusta.

Pankkien ja finanssiryhmittymien osalta vastaukset kattoivat koko stressitestiperiodin, mutta vakuutusyhtiöiden osalta

stressitesti laskettiin tällä kerralla vain yhdelle yksittäiselle ajankohdalle. Herkkyysslaskelmana skenaarioon sisältyi myös luottoriskin keskittymäriskilaskelma pankeille, jossa kolme suurta vastapuolta olisi maksukyvyttömiä. Vakavaraisuusvaikutukset laskettiin sekä pankeille että vakuutusyhtiöille voimassa olevan sääntelyn mukaisesti.

Finanssivalvonta on viime vuosina toteutetuissa stressitesteissä pyrkinyt jatkuvuuteen siten, että toimintaympäristön oletettu heikkeneminen olisi vakavuudeltaan samaa tasoa. Tämän vuoden stressitestillä katettiin merkittävä osa, mutta ei kuitenkaan kaikkia, valvottavien riskejä. Pankkien osalta stressitesti keskittyi tulokseen ja vakavaraisuuteen, mutta likviditeettiriskit jätettiin stressitestauksen ulkopuolelle. Finanssivalvonta käyttää muita menetelmiä likviditeettiriskien jatkuvaan arviointiin. Vakuutusyhtiöiden kohdalla testi kattoi etenkin sijoitusriskit ja vaikutukset vakavaraisuuteen.

Stressitestin vastauksissa ei saanut huomioida esimerkiksi mahdollisia kulusopeutuksia, sijoitussalkun muutoksia eikä muita johdon päätöksistä seuraavia toimenpiteitä reaktiona stressitestin mukaiseen ympäristöön. Tämä ohjeistus on annettu, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia.

Stressiskenaario koettelisi pankkien kannattavuutta

Pankkien yhteenlasketut arvonalentumistappiot luotoista olisivat korkeimmillaan skenaariovuonna 2014 yli kolminkertaiset vuoden 2012 toteutuneisiin arvonalentumistappioihin verrattuna. Kumulatiiviset arvonalentumiset kolmena vuotena olisivat 1,5 % luotonannosta yleisölle ja julkisyhteisöille. Arvonalentumistappiot kohdistuisivat etenkin yrityssektorin luottoihin. Skenaarion alhainen korkotaso-oletus pitää etenkin kotitalouksien lainanhoitokustannukset verrattain matalina. Keskittymäriskin toteutuminen stressilaskelmassa kasvattaisi arvonalentumistappioita 2,0 prosenttiin luotonannosta.

Nordea Pankki Suomen emopankkiltaan vuoden 2012 lopussa saama kattava konsernin sisäinen takaus yritysluottojen arvonalentumistappioiden varalta alentaa stressitesteissä pankkisektorin arvonalentumistappioita merkittävästi. Takauksen seurauksena luottotappioita siirtyy emokonsernin kannettavaksi suomalaisen tytä pankin sijaan. Ilman takautta arvonalentumiset (ilman keskittymäriskin realisoitumista)

olisivat kumulatiivisesti 2,4 % yleisön ja julkisyhteisöjen luotoista.

Pankkisektorin tuotot yhteensä laskisivat kumulatiivisesti stressijakson aikana lähes neljänneksen (23 %). Tästä valtaosa koostuu nettopalkkiotuottojen laskusta talouden pahassa taantumassa. Tähän lukuun sisältyy myös Nordea Pankki Suomen takauksesta maksama takausprovisio. Pankkisektorin merkittävin tuottoerä eli korkokate laskisi ensimmäisenä stressivuotena runsaat 9 % ja pysyisi sen jälkeen vakaana, mikä kuvastaa pankkien oletusta luotonannon supistumisesta skenaarion mukaisessa taloussuhdanteessa. Pankkien korkokate on jo merkittävästi alentunut lähtötilanteesta korkotason laskun vuoksi.

Kasvaneiden arvonalentumistappioiden ja alentuneen tuottokehityksen myötä pankkien kannattavuus heikentyisi merkittävästi vuoden 2012 toteutuneesta tasosta. Pankkisektorin tulos yhteensä olisi yhä voitollinen, mutta osalla pankeista tulos painuisi stressiskenaarion aikana tappiolliseksi.

Pankkisektorin kokonaisvakavaraisuussuhde alenisi stressitestissä kahtena ensimmäisenä stressivuotena yhteensä noin kaksi prosenttiyksikköä jos Nordea Pankki Suomen saamaa takausta ei huomioida. Ydinvakavaraisuus pysyisi sektorilla vahvana noin 14 prosentissa. Vakavaraisuustasois- ja niiden muutoksissa olisi pankkikohtaisia eroavaisuuksia. Keskimäärin pankkien vakavaraisuus säilyisi kuitenkin lähellä vuoden 2012 hyvää tasoa ylittäen myös tulevat vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset.

Vakuutusyhtiöissä sijoitustoiminnan sopeuttamistoimenpiteet olisivat tarpeen

Kaikkien vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan tuotot muuttuisivat stressitestiskenaariossa selvästi negatiivisiksi. Osakeriski on edelleen suurin yksittäinen sijoitusriski, mutta nykyisessä taloustilanteessa myös korkonäkemykseen liittyy tavallista enemmän riskejä. Yhtiöiden sijoitusjakaumissa on suuria eroja riskipainojen välillä, ja erityisesti juuri korkoriskin suhteen yhtiöiden näkemykset ovat eriytyneet aiempaa enemmän toisistaan, mikä vaikuttaa merkittävästi stressitestituloksiin.

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan tappiot olisivat stressitestissä yhteensä 5,0 miljardia euroa, joka muodostaisi sektoreiden yhteenlasketusta lähtöhetken

toimintapääomasta 59 %. Kokonaisuutena tarkasteltuna vakavaraisuus säilyisi tyydyttävällä tasolla, mutta osa yhtiöistä joutuisi tekemään osin suuriakin sopeuttamistoimenpiteitä sijoitustoimintaan riittävän vakavaraisuuden ylläpitämiseksi. Työeläkeyhtiöiden sijoitustoiminnan tappiot olisivat 13,2 miljardia euroa, eli lähtöhetken vakavaraisuuspääomasta 72 %. Myös eläkeyhtiöiden yhteenlaskettu vakavaraisuus kestäisi stressitestissä käytetyn negatiivisen skenaarion, mutta sijoitustoiminnan sopeuttamistoimenpiteiltä ei kuitenkaan välttyttäisi.

Stressitestausta on yksi riskien ja vakavaraisuuden valvonnan väline

Finanssivalvonta toteuttaa vuosittain yhteismitallisen stressitestin, jotta valvottavien pääomituksen riittävydestä suhteessa otettuihin riskeihin saataisiin mahdollisimman monipuolinen ja yhtenäinen kuva ja jotta voidaan arvioida mahdollisten riskinkantokykyä vahvistavien toimenpiteiden tarvetta. Se on myös osa jatkuvaa analyysiä, jolla kartoitetaan Suomen finanssijärjestelmän kykyä kestää hyvin epädulliset, mutta mahdolliset kehityskulut toimintaympäristössä.

Finanssivalvonta on arvioinut vastauksia yhdessä valvottavien kanssa. Vastauksiin on saatu lisäselvityksiä ja tarkennuksia.

Valvottavakohtaisesti vastauksia hyödynnetään valvojan arvioissa pääomien riittävyyden arvioinnin yhtenä keskeisenä mittarina. Stressitesti antaa yhteismitallisen vertailukohdan valvottavien riskinkantokyvylle ja osoittaa siten mahdollisia lisäpääomitus- tai muita sopeutustarpeita. Näistä keskustellaan kunkin valvottavan kanssa erikseen. Finanssivalvonta arvioi valvojan arvion yhteydessä myös pankkien ja vakuutusyhtiöiden itse tekemiä stressitestejä hyvän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan varmistamiseksi.

Finanssivalvonta myös suuntaa stressitestin tulosten perusteella omaa valvontatyötään. Stressitesti voi osoittaa heikkuuksia tai kasvaneita riskejä finanssisektorilla ja valvottavissa.

Lisätietoja antaa
apulaisjohtaja Jukka Vesala, puhelin 010 831 5374

Finanssisektorin stressitesti 2013

18.6.2013

3 (5)

Stressitestiskenaario				
Muuttujat	2012	2013	2014	2015
	toteutunut	stressiskenaario	stressiskenaario	stressiskenaario
1. BKT, reaali, vuosimuutos	-0,2 %	-5,0 %	-5,0 %	-3,0 %
2. Työttömyysaste, vuosikeskiarvo	7,7 %	10,0 %	13,0 %	15,0 %
3. Kuluttajahintaindeksi, vuosimuutos	2,8 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
4. Yksityinen kulutus, vuosimuutos	0,7 %	-6,0 %	-6,0 %	-3,0 %
5. Asuntojen hinnat, vuosimuutos	1,7 %	-12,0 %	-13,0 %	-7,0 %
6. Liiketoimien arvo, vuosimuutos	-0,6 %	-12,0 %	-13,0 %	-7,0 %
7. Osakeindeksi OMX Helsinki Cap, vuosimuutos	9,6 %	-35,0 %	-15,0 %	0,0 %
8. Osakeindeksi MSCI Europe, vuosimuutos	11,8 %	-30,0 %	-15,0 %	0,0 %
9. Osakeindeksi S&P 500, vuosimuutos	13,4 %	-30,0 %	-15,0 %	0,0 %
10. Osakeindeksi Topix, vuosimuutos	18,0 %	-30,0 %	-15,0 %	0,0 %
11. Euribor 3 kk, % vuoden lopussa	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
12. Suomen valtion 10 vuoden viitelainan korko, vuoden lopussa	1,5 %	5,5 %	6,2 %	6,1 %
13. Saksan valtion 10 vuoden viitelainan korko, vuoden lopussa	1,3 %	3,0 %	3,5 %	4,0 %
14. Yritysten joukkovelkakirjalainojen spread, A1-luokitus, peruspistettä vuoden lopussa	145,0	300,0	350,0	350,0

Lähde: Finanssivalvonta.

HUOM!

Muuttujissa 3, 5 ja 6 vuosimuutos on vuoden keskiarvo.

Muuttujissa 7–14 kyseessä muutos vuoden lopusta vuoden loppuun tai vuoden lopun arvot.

Vakuutusyhtiöiden laskelmissa vuoden 2013 skenaario oletetaan tapahtuvaksi kokonaisuudessaan yhtenä ajankohtana.

Finanssisektorin stressitesti 2013

18.6.2013

4 (5)

Stressitestiskenaarion vaikutukset, sektorit yhteensä				
	Toteutunut		Stressitestiskenaario	
	2012	2013	2014	2015
Pankit yhteensä				
Tuotot yhteensä, milj. euroa	6 344	4 874	4 801	4 881
josta korkokate, milj. euroa	3 067	2 779	2 748	2 760
Arvon alentumistappiot luotoista, milj. euroa	331	819	1 013	791
Liikevoitto ennen veroja, milj. euroa	2 502	600	372	658
Vakavaraisuus rajoituksettomilla ensisijaisilla omilla varoilla (Core Tier 1, ydinvakavaraisuus)	15,1 %	14,0 %	13,8 %	14,2 %
Vakavaraisuus ensisijaisilla omilla varoilla	16,1 %	14,8 %	14,4 %	14,9 %
Kokonaisvakavaraisuus (ensi- ja toissijaiset omat varat)	17,0 %	15,3 %	14,9 %	15,2 %
Finanssiryhmittymät yhteensä				
Omat varat yhteensä / omien varojen minimimäärä	1,87	1,55	1,48	1,54

Lähde: vastaukset Finanssisektorin stressitestiskenaarioon.

Pankkien lakisääteinen vähimmäismäärä vakavaraisuudessa ensisijaisilla omilla varoilla on 4 % ja kokonaisvakavaraisuus 8 %. Vakavaraisuusuudistuksessa ydinvakavaraisuusvaatimus nousee 4,5 prosenttiin (7 prosenttiin pääomaa säilyttävän puskurin kanssa) tämän hetkisestä 2 prosentista.

Finanssisektorin stressitesti 2013

18.6.2013

5 (5)

Stressitestiskenaarion vaikutukset, sektorit yhteensä		
	Toteutunut 2012	Stressitestiskenario
Henkivakuutusyhtiöt yhteensä		
Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin, milj. euroa	2 370	-3 639
Vakavaraisuusasema: toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä	5,4	2,0
Vakavaraisuusaste (%): vakavaraisuuspääoma / oikaistu vastuovelka	25 %	10 %
Vahinkovakuutusyhtiöt yhteensä		
Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin, milj. euroa	1 033	-1 398
Vakavaraisuusasema: toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä	4,2	2,1
Vakavaraisuusaste (%): vakavaraisuuspääoma / oikaistu vastuovelka	46 %	30 %
Työeläkevakuutusyhtiöt yhteensä		
Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin, milj. euroa	6 855	-13 232
Vakavaraisuusasema: vakavaraisuuspääoma / vähimmäispääomavaatimus	7,1	3,5
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema: vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja	2,3	1,2
Vakavaraisuusaste (%): vakavaraisuuspääoma / vastuovelka	25 %	11 %

Lähde: vastaukset Finanssisektorin stressitestiskenaarioon.

Kaikkien vakavaraisuusasemien on oltava lakisääteisesti vähintään 1.

